

Лекція 10. Етичні засади командотворення

План

1. Значення етики для командотворення.
2. Місія та соціальна відповідальність команди.
3. Добросесність у команді.

1. Значення етики для командотворення

Етика - це розділ філософії («практична філософія»), в якому вивчається мораль.

Мораль існує як:

- *особистісні моральні якості* (милосердя, відповідальність, скромність, чесність тощо);
- *сукупність норм суспільної поведінки й оціночних уявлень* (наприклад у вигляді правил, заповідей - “не вкради”, “не вбий” тощо; і “справедливо”, “порядно”, “доброзичливо”, “ввічливо” тощо).

Моральні якості як особистісні властивості характеризують особистість з позиції її здатності до колективного співіснування, у тому числі, у форматі командної роботи.

Вони виступають як риси характеру і виявляються у взаємовідносинах з іншими людьми. У випадку порушення вмикається *внутрішній цензор – сумління*, яка забезпечує відповідальність людини перед самою собою.

Моральні норми та оціночні уявлення виражають інтереси певних соціальних груп, суспільства в цілому і стають основою поведінки людей. Моральні норми та оціночні уявлення визначають тип поведінки, необхідний суспільству (або його більшості) на конкретно-історичному етапі його розвитку. У випадку негативних оцінок запускають механізми моральної відповідальності (остракізм, відчуження порушників).

Знання про моральні або етика у командотворенні допомагають:

- приймати командні рішення особливо у складних життєвих ситуаціях;
- розуміти механізми неформальної групової динаміки у команді;
- усвідомлено обирати оптимальну етичну модель культури роботи у команді;
- розвивати довіру і згуртованість команди;
- гарантувати єдність команди, громади і суспільства;
- усвідомлено служити суспільству.

2. Визначення місії та її критичне осмислення – складова дизайну морально-етичних засад командотворення, що в подальшому забезпечує основу:

- для планування діяльності команди;
- відбору її учасників;
- прийняття рішень щодо її діяльності.

Місія команди – смисл, причина її існування.

Під час формулювання місії команди рекомендується враховувати як юридичну, так і соціальну відповідальність команди.

Юридична відповідальність передбачає дотримання конкретних законів і підзаконних нормативно-правових актів, в яких встановлено що повинна і що не повинна робити команда соціального проєкту.

Соціальна відповідальність на відміну від юридичної передбачає активну добровільну участь у вирішенні певних соціальних проблем, що виникають у певному суспільстві, громаді, колективі.

Різновид соціальної відповідальності – *моральна відповідальність* як дотримання моральних норм, що виникають у певному суспільстві, громаді, колективі на підґрунті ідеалів та ціннісних уявлень про добро і зло, справедливість і корисливість тощо.

Аргументи на користь закріплення соціальної/моральної відповідальності команди соціального проєкту у її місії:

- орієнтація на формування сталого сприятливого соціального середовища для командної роботи;
- відкриття довготермінових перспектив для командної роботи;
- створення підґрунтя для соціально значущої мотивації членів команди.

Відтак оптимальне формулювання місії команди має відповідати на питання:

- 1) чому команда виникла?
- 2) які суспільні потреби вона задовольняє?
- 3) кого і як вона обслуговує?

Слід пам'ятати, що добре визначена місія команди дає можливість усвідомити її індивідуальну неповторність, її відмінності від інших організацій, що займаються ззовні схожою діяльністю. Тим самим формується самосвідомість команди та її імідж у певному суспільстві, громаді або колективі.

Рекомендовано, щоб зміст формулювання місії команди соціального проєкту містив опис:

- 1) її основного продукту/послуги (що робимо?);
- 2) її цільової аудиторії/споживачів (для кого?);
- 3) її культури (як робимо? як взаємодіємо для цього у команді?).

Слід уникати підміни визначення місії команди формулюваннями її окремих завдань або внутрішніх проблем. Так, одержання прибутку і забезпечення заробітної плати – це внутрішня проблема команди. Оскільки будь-яка команди – відкрита система, то вижити вона зможе задовольняючи певну потребу зовнішніх споживачів. Тому рекомендується шукати місію команди у її зовнішньому соціальному середовищі.

Формулювання місії організації конкретизується за допомогою визначення відповідних цінностей і візії майбутнього/цілей, що відображають світоглядні пріоритети, основні переконання, ціннісні настанови та прагнення.

	Категорії цінностей	Типи цілей
Теоретичні	Істина Знання Раціональне мислення	Наукові дослідження і розробки
Економічні	Практичність Корисність Добробут	Зростання Прибутковість Результати
Політичні	Влада Визнання	Загальний обсяг капіталу, продаж, кількість працівників
Соціальні	Дружні відносини у колективі Відсутність конфліктів	Соціальна відповідальність відносно прибутковості, конкуренція, сприятлива атмосфера в організації
Естетичні	Краса, художня гармонія, форма і симетрія	
Релігійні	згода у Всесвіті	Етика, моральні проблеми

Вимоги до мови опису місії:

- має бути зрозумілою для цільової аудиторії та колективу;
- слід уникати складної професійної термінології;
- має виражатися стисло.

3. Доброчесність у команді

I. Кант визначає доброчесність «як силу у виконанні боргу».

Існують й інші визначення.

Доброчесність – це настанова, намір, готовність людини діяти на основі моральних принципів.

Риси людини, що визначають готовність діяти на основі моралі:

- 1) почуття власної гідності, шляхетності;
- 2) цілісність внутрішнього світу – має прояв у щирості та чистоті, цнотливості.

Аристотель розрізняє доброчесність:

- 1) розуму, яка розвивається завдяки освіті: мудрість, кмітливість, розсудливість.
- 2) характеру, яка народжується зі звичок: людина діє, набуває досвід, у свою чергу, на цьому підґрунті у неї формуються риси характеру. Як будівельниками стають будуючи будинки, так і справедливими вчиняючи справедливо, а мужніми – діючи мужньо та ін.

Тобто доброчесність стверджується в скоєнні добра, має активний характер. Водночас доброчесність – це міра, золота середина між надлишком і браком. Доброчесність завжди має міру. Зіпсованість – надмірна.

Заповніть у таблиці колонки брак і надмірність

Брак	Міра – доброчесність у команді	Надмірність
	Мудрість	
	Чесність	
	Дисциплінованість	
	Кмітливість	
	Ініціативність	
	Відданість	
	Дружелюбність	